

VODIČ KROZ OSLOBAĐANJE PLAĆANJA PDV-A NA DONACIJE HRANE ZA KOMPANIJE

Novembar 2023.

Ovaj vodič je omogućen velikodušnom podrškom američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj je odgovornost Mozaik fondacije, Hastor fondacije, Pomozi.ba, Mreže za izgradnju mira, Trag fondacije i Fondacije Katalist, te ne odražava nužno stajališta USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

SADRŽAJ

Uvod	1
Uslovi za oslobađanje od plaćanja PDV-a	2
Kako se prijaviti za oslobađanje od plaćanja pdv-a na doniranu hranu	3
Limit za oslobađanje od PDV-a	5
Obaveze u slučaju nedovoljnog poslovanja	6
Prednosti doniranja hrane	8
Zaključak	9
Kontakt informacije i resursi	10
I-DH obrazac	12
Primjer ugovora o donaciji hrane	14

UVOD

Ovaj vodič predstavlja neophodan resurs za kompanije u Bosni i Hercegovini koje razmatraju mogućnost doniranja hrane koja se približava isteku roka trajanja. Svrha mu je pružiti sveobuhvatno razumijevanje nedavno usvojenih poreskih olakšica koje omogućavaju oslobođenje od plaćanja PDV-a na donacije hrane. Kroz ovaj vodič, želimo potaknuti društveno odgovorno ponašanje kompanija, istovremeno doprinoseći smanjenju otpada hrane i podržavajući one kojima je pomoć najpotrebnija.

Oslobođenjem PDV-a na donacije hrane ovlaštenim organizacijama, pravna lica koja nisu uspjela prodati hranu prije isteka roka trajanja smanjit će operativne troškove poslovanja za iznos jednak troškovima sanitarnog zbrinjavanja hrane. Niži operativni troškovi znače da isti profit može biti ostvaren sa smanjenom maržom, što dugoročno povoljno utječe na potrošačke cijene i kupovnu moć građana. Doniranjem hrane pred istekom roka trajanja direktno javnim kuhinjama koje pomažu najsiromašnijim građanima, povećava se broj i kvalitet obroka koje ove ustanove mogu pružiti korisnicima, čime država unapređuje efikasnost socijalne politike.

U Bosni i Hercegovini trenutno djeluje najmanje 60 javnih kuhinja koje hrane najmanje 16.800 ljudi. Dodatno, mnogi primaju dnevne obroke kako bi preživjeli, ali nema precizne statistike o njihovom broju. Nedavno je otvorena i prva javna kuhinja za bebe u Bratuncu koja osigurava hranu za 30 beba. Postoje i zahtjevi za otvaranje novih javnih kuhinja u sredinama gde ih do sada nije bilo, a broj korisnika i dalje raste.

Uz to, u Bosni i Hercegovini se prema prethodnim istraživanjima godišnje uništi i baci više od 400.000 tona hrane. Odgovarajući na društvene potrebe i slijedeći primjere dobre prakse iz EU, zakonodavstvo sada omogućava kompanijama oslobođenje od plaćanja PDV-a na donacije hrane, čime se postiže značajan korak u prevenciji uništavanja hrane i pružanju humanitarne pomoći bez naknade.

Kroz ovaj vodič, nastojimo postaviti čvrste temelje za razumijevanje uvjeta i postupaka koji omogućavaju kompanijama ostvarivanje ovih poreskih beneficija, ističući važnost njihovog doprinosa društvu i okolini.

USLOVI ZA OSLOBAĐANJE OD PLAĆANJA PDV-A

Kako biste ispravno iskoristili poresko oslobađanje za donacije hrane, važno je da ispunite određene uslove i pravila. U nastavku su detaljni uslovi koje vaša kompanija treba da ispuni:

- 1. Registrovani poreski obveznik:** Morate biti registrovani poreski obveznik na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- 2. Doniranje hrane u cilju sprečavanja uništavanja:** Ključni uslov za oslobađanje PDV-a je da poreski obveznik donira hranu u cilju sprečavanja njenog uništavanja. To znači da se hrana donira kako bi se izbjeglo bacanje i obezbijedila pomoć onima kojima je potrebna.
- 3. Pogodnost hrane za donaciju:** Hrana koja se donira mora imati određeni rok trajanja koji je blizu isteka u momentu doniranja. Prema pravilima, da bi se hrana smatrala donacijom radi sprečavanja uništavanja, uslov je da je preostalo najviše pet dana do isteka roka navedenog na deklaraciji ili ambalaži ili da preostaje najviše 5% od ukupnog perioda navedenog na deklaraciji ili ambalaži. Za hranu za dojenčad, ovaj rok može biti najviše 7% od ukupnog perioda.
- 4. Doniranje putem posrednika:** Donacije hrane moraju biti upućene posredniku koji je neprofitno pravno lice ili udruženje registrovano kod nadležnih organa za prikupljanje, pripremu, distribuciju i pružanje pomoći u hrani, najčešće su to narodne kuhinje. Posrednik igra ključnu ulogu u organizaciji i distribuciji donirane hrane krajnjim korisnicima.
- 5. Obrazac I-DH:** Za svaku pojedinačno izvršenu donaciju hrane, kompanija je dužna sačiniti, pravilno i potpuno popuniti Obrazac I-DH, koji je neophodan dokaz za poresko oslobađanje. Ovaj obrazac treba potpisati i ovjeriti poslovnim pečatom od strane davaoca i primaoca - posrednika donacije.
- 6. Pravilno iskazivanje u elektronskom KIF-u:** U cilju efikasnog praćenja datih donacija i pravilnog postupanja u cjelini od velikog je značaja da donatar – PDV obveznik za svaku pojedinačno izvršenu donaciju koju evidentira u svoj elektronski KIF (elsporuke) koje je obavezi da dostavlja UIO do 20.-tog u mjesecu za prethodni mjesec, kod navedenog unosa obrasca za izvršenu donaciju označi (klasificira) tipom dokumenta "08", a sve u skladu sa Tehničkim uputstvom za podnošenje knjigovodstvenih evidencija elektronskim putem i njegovim izmjenama.
- 7. Garancija da hrana neće biti komercijalno korišćena:** Posrednik mora dati izjavu da primljenu hranu neće koristiti u komercijalne svrhe, već će je isključivo koristiti za distribuciju i pružanje pomoći krajnjim korisnicima u skladu sa posebnim propisima o socijalnoj pomoći. Ova izjava sadržana je u Obrascu I-DH, i potpisivanjem i ovjerom obrasca ujedno se daje i ova garancija.

8. Ukupni limit vrijednosti donacija: Poreski obveznici mogu priznati rashode do 3% od vrijednosti ukupnih isporuka dobara i pruženih usluga (bez PDV-a) izvršenih tokom prethodne godine. Ovo ograničenje se odnosi na poresko priznate rashode.

Ispunjenje ovih uslova je od suštinskog značaja kako bi se osiguralo poresko priznavanje rashoda za donacije hrane. Pažljivo se upoznajete sa svakim od ovih uslova i obezbijedite da vaša kompanija pravilno postupi prije nego što donira hranu. Ovim će se olakšati postupak oslobađanja PDV-a i doprinijeti društvenoj odgovornosti kompanije.

KAKO SE PRIJAVITI ZA OSLOBAĐANJE OD PLAĆANJA PDV-A NA DONIRANU HRANU

Ovaj detaljni proces prijave osigurava da kompanije tačno i pravilno koriste poreske olakšice za donacije hrane, čime doprinose efikasnosti humanitarnih napora i smanjenju administrativnih prepreka.

1. Identifikacija donacije hrane: Prije nego što pristupite postupku donacije hrane, prvo morate identifikovati hranu koju želite donirati, a koja ispunjava uslove za oslobađanje PDV-a. To uključuje hranu koja je blizu isteka roka trajanja, kako je definisano u zakonu i prethodno navedenim uslovima.

2. Kontaktiranje posrednika: Kako biste organizovali donaciju, treba da stupite u kontakt sa posrednikom kao što je definisano u dijelu o uslovima za oslobađanje od PDV-a.

3. Pregovori i sporazum o donaciji: Kompanija i posrednik trebaju usaglasiti uslove donacije, uključujući vrstu hrane, količinu, način prevoza, i druge relevantne informacije. Ovo treba da se formalizuje u pisanim sporazumima ili ugovoru o donaciji.

4. Popunjavanje Obrasca I-DH: Za svaku pojedinačno izvršenu donaciju hrane, kompanija je dužna sačiniti Obrazac I-DH. Ovaj obrazac treba pažljivo popuniti, potpisati i ovjeriti poslovnim pečatom od strane donatora (kompanije) i primaoca (posrednika donacije, javne kuhinje). Obrazac sadrži osnovne informacije o donatoru i posredniku (naziv, ID broj, adresu), kao i podatke o izvršenoj donaciji hrane:

- A.** Datum uručenja donacije
- B.** Krajnji rok za upotrebu hrane prema deklaraciji ili ambalaži
- C.** Vrijednost donirane hrane (bez PDV)
- D.** Iznos PDV koji bi bio obračunat
- E.** Jedinica mjere
- F.** Količina
- G.** Opis (vrste) donirane hrane

Obrazac I-DH služi kao dokumentacija za poresko oslobađanje i treba ga čuvati za buduće potrebe. Potpisivanjem i ovjeravanjem ovog obrasca posrednik daje i neophodnu izjavu da se hrana neće koristiti u komercijalne svrhe.

5. Evidentiranje Obrasca I-DH poreskim organima: Popunjen i potpisan Obrazac I-DH treba evidentirati poreskim organima u skladu sa važećim zakonima i propisima i navesti ga kao sastavni dio mjesečnih evidencija o isporukama (elsporuke) koje se dostavljaju prema Upravi za indirektno/neizravno oporezivanje. Ovaj obrazac je ključan za potvrdu da ste ispunili uslove za oslobađanje PDV-a. Mjesečne evidencije o isporukama (elsporuke) čiji sastavni dio je obrazac se predaje putem elektronskog portala za poreske obveznike: e-porezi.uino.gov.ba

6. Evidencija i knjigovodstvo: Kao dio redovnih poslovnih procedura, kompanija treba da vodi evidenciju o donacijama hrane kao sastavni dio svojih knjigovodstvenih evidencija. Ovo uključuje informacije o vrsti hrane, količini, vrijednosti donacije, datumu donacije i detalje o posredniku. Pravilno popunjen Obrazac I-DH sadrži sve potrebne podatke za preciznu evidenciju svake pojedinačne donacije

7. Redovna komunikacija s posrednikom: Održavanje redovne komunikacije sa posrednikom je ključno kako biste se uvjerali da je hrana isporučena i pravilno raspoređena krajnjim korisnicima u skladu sa vašim ciljevima donacije.

8. Kontrola i porezi: Poreski organi mogu sprovesti kontrole kako bi provjerili ispravnost procesa doniranja i pravilno popunjenih obrazaca. Stoga je važno da svi dokumenti budu tačni i ažurirani.

Limit za oslobađanje od PDV-a

Limiti za oslobađanje od plaćanja poreza na dodatu vrednost (PDV) predstavljaju značajan faktor u procesu doniranja hrane. Razumijevanje ovih limita je ključno kako biste znali do koje tačke možete iskoristiti poreske olakšice za donacije hrane. Evo detaljnog objašnjenja o limitima za oslobađanje PDV-a:

- 1. Limit za oslobađanje PDV-a:** Prema poreskim pravilima, kompanije koje doniraju hranu mogu ostvariti poresko priznavanje rashoda za donacije hrane do određenog limita. Ovaj limit iznosi 3% od ukupne vrijednosti isporuka dobara i pruženih usluga (bez PDV) koje su izvršene tokom prethodne godine.
- 2. Vrijednost isporuka dobara i usluga:** Vrijednost isporuka dobara i usluga u ovom kontekstu uključuje ukupnu vrijednost svih transakcija koje je kompanija obavila u toku prethodne godine, izračunate bez PDV-a. Ovo obuhvata svu prodaju dobara i usluga, uključujući i druge transakcije, osim donacija hrane.
- 3. Praćenje limita:** Važno je pažljivo pratiti vrijednost vaših isporuka dobara i usluga tokom godine kako biste znali kada se približavate limitu od 3%. Ovo omogućava kompaniji da pravovremeno reaguje i osigura da donacije hrane budu u okviru ovog limita kako bi se iskoristilo poresko oslobađanje.
- 4. Poreska obrada prekoračenja limita:** Ako ukupna vrijednost donacija hrane premaši 3% vrijednosti ukupnih isporuka dobara i usluga bez PDV-a iz prethodne godine, kompanija će biti obavezna obračunati PDV na razliku iznad ovog limita. Ova razlika će se smatrati poreskom obvezom i biće potrebno platiti je poreskim organima.

Obaveze u slučaju nedovoljnog poslovanja

Svaka kompanija koja donira hranu, a nije poslovala u prethodnoj godini, suočava se sa specifičnim obavezama u vezi sa porezom na dodatu vrijednost. U slučaju nedovoljnog poslovanja, kompanija mora postupiti u skladu sa zakonskim zahtjevima kako bi regulisala PDV za donacije hrane. Evo detaljnog objašnjenja o obavezama koje treba ispuniti:

- 1. Obaveza obračuna PDV-a:** Ako vaša kompanija nije imala prethodno poslovanje, što znači da nije ostvarila prihode ili transakcije podložne PDV-u, i donira hranu, morate izvršiti obračun PDV-a na razliku između vrijednosti ukupnih donacija hrane i limita za oslobađanje PDV-a, koji iznosi 3% od ukupne vrijednosti isporuka dobara i usluga (bez PDV-a) iz prethodne godine.
- 2. Rok za PDV obračun:** Poreski obveznik je dužan najkasnije u prijavi za mart naredne godine da izvrši obračun za PDV na razliku vrijednosti ukupne donacije koja prelazi iznos od 3% isporuka i dobara i pruženih usluga (bez PDV) izvršenih za prethodnu godinu. Ovaj obračun i iznos PDV-a treba podnijeti nadležnim poreskim organima u skladu sa propisanim rokovima.

PREDNOSTI DONIRANJA HRANE

Donacije hrane igraju ključnu ulogu u smanjenju otpada hrane, pridonoseći značajnom smanjenju uništavanja hrane i istovremeno minimizirajući ekološki i ekonomski teret povezan s gubicima hrane. Ova praksa ima direktnu korist u pomoći ugroženim grupama, uključujući beskućnike, siromašne porodice i druge koji se suočavaju s nedostatkom hrane. Donirana hrana pruža trenutnu pomoć i ublažava efekte siromaštva, pridonoseći socijalnom blagostanju.

Osim humanitarne dimenzije, donacije hrane imaju i pozitivan društveni uticaj. Kompanije koje se aktivno angažuju u ovakvim inicijativama grade pozitivan društveni imidž, što jača osjećaj odgovornosti prema zajednici i unapređuje ugled među potrošačima, zaposlenima i partnerima. Ovo takođe podstiče socijalnu povezanost, jer kompanije postaju ključni akteri u podršci lokalnim zajednicama, promovišući socijalnu koheziju i solidarnost.

Ekološki aspekt donacija hrane dodatno naglašava njihovu važnost. Smanjenjem otpada hrane, ove donacije pozitivno utiču na životnu sredinu, redukujući emisiju gasova staklene bašte i smanjujući potrošnju resursa neophodnih za proizvodnju hrane. Ovaj ekološki doprinos unapređuje održivost poslovanja i odražava društvenu odgovornost.

Kompanije koje praktikuju doniranje hrane ne samo da ostvaruju poreske beneficije, već postavljaju i visoke standarde za društveno-odgovorno poslovanje. Ovo podstiče razvoj jakih i održivih poslovnih brendova. Uz to, uključivanje zaposlenih u inicijative doniranja hrane može poboljšati moral i motivaciju timova, jačajući osjećaj doprinosa većim ciljevima i unapređujući radnu zajednicu. Konačno, pozitivan društveni uticaj i angažovanje u donacijama hrane doprinose izgradnji jakog i održivog poslovnog brenda, jer potrošači često biraju kompanije koje demonstriraju socijalnu odgovornost.

ZAKLJUČAK

Doniranje hrane je plemenita aktivnost koja može značajno doprinijeti zajednici i društvu u cjelini. Kroz pravilno usklađivanje sa zakonima i poreskim olakšicama, kompanije mogu ne samo ostvariti koristi za svoj posao, već i pružiti pomoć onima kojima je to potrebno. U ovom vodiču smo razmotrili ključne aspekte doniranja hrane i oslobađanja od PDV-a, uključujući uslove, postupke, limite, obaveze i kontrolu.

Važno je istaći da doniranje hrane nije samo poreska strategija, već i izražavanje društvene odgovornosti kompanije. Kroz ovu aktivnost, kompanije mogu doprineti smanjenju gladi i otpada hrane, poboljšati svoj ugled i podržati zajednicu u kojoj posluju.

Praćenje smjernica i pridržavanje zakona je od suštinskog značaja kako biste obezbjedili transparentnost, legalnost i uspješnost doniranja hrane. Takođe, važno je redovno praćenje promjena u zakonodavstvu i saradnja sa poreskim savjetnicima kako biste bili u skladu sa važećim propisima.

U procesu doniranja hrane, svaka kompanija ima priliku da bude agens promjene i doprinosi društvenom blagostanju. Kroz kontinuiranu pažnju, brigu i odgovornost, možemo zajedno graditi bolje i humanije društvo.

KONTAKT INFORMACIJE I RESURSI

Dodatna pomoć

Za više informacija, obratite se Upravi za indirektno – neizravno oporezivanje:

<https://www.uino.gov.ba/>

Dodatni resursi

Detaljne informacije možete pronaći u Zakonu o PDV-u BiH i pratećim pravilnicima. Takođe više informacija pruža i slijedeći portal:

<https://nikogladan.lonac.pro>

Obrazac I-DH

Obrazac možete pronaći na slijedećem linku:

<https://infobiz.komorars.ba/wp-content/uploads/2023/07/Obrazac-za-doniranu-hranu.xls>

– a primjer vidjeti u nastavku.

I-DH obrazac

Kompanija treba da obrazac o doniranoj hrani evidentira kao sastavni dio svojih poslovnih knjiga i pomoćnih knjigovodstvenih evidencija (knjige izlaznih faktura) u poreznom periodu (kalendarskom mjesecu) kada se isporuka dogodila. Posebno je važno da kompanija-donator u mjesečnom dokumentu elsporuke (elektronski KIF) kojeg dostavlja prema UINO ovaj dokument (obrazac o doniranoj hrani) označi, prilikom njegovog unosa u računovodstvu, sa tipom dokumenta: 08, a sve saglasno Tehničkom uputstvu UINO o podnošenju knjigovodstvenih evidencija elektronskim putem (izmjene i dopune iz septembra mjeseca 2023. godine).

Broj: _____

OBRAZAC ZA IZVRŠENU DONACIJU HRANE

I Podaci o donatoru

Naziv donatora: _____

Identifikacioni (PDV) broj: _____

Adresa sjedišta: _____

II Podaci o primaocu donacije — posredniku

Naziv primaoca donacije: _____

Jedinstveni identifikacioni broj (JIB): _____

Adresa sjedišta: _____

III Podaci o izvršenoj donaciji hrane

Red. br.	Datum izvršenja donacije	Krajnji rok za upotrebu hrane prema deklaraciji ili ambalaži	Vrijednost donirane hrane (bez PDV)	Iznos PDV koji bi bio obračunat	Jedinica mjere	Količina	Opis (vrste) donirane hrane

Mjesto i datum:

M.P.

Potpis ovlaštenog lica - donatora

IZJAVA: Ovim putem izjavljujemo da primljenu hranu nećemo koristiti u komercijalne svrhe, već da ćemo je isključivo koristiti za podijelu i/ili pružanje pomoći u hrani krajnjim primateljima u skladu sa posebnim popisom o socijalnoj pomoći

Mjesto i datum:

M.P.

Potpis primaoca (posrednik) donacije

Primjer ugovora o donaciji hrane

Kompanija/Udruženje _____
ID br: _____
Sa sjedištem: _____
(U nastavku "Donator")

i

Udruženje _____
ID broj: _____
Sa sjedištem: _____
(U nastavku "Primalac")

Dana _____ godine _____ zaključili su:

UGOVOR O DONACIJI HRANE

Broj: _____

Član 1.

Na osnovu molbe Primaoca za donaciju hrane za korisnike usluga Primaoca, Donator osigurava donaciju čija je vrijednost opisana u članu 2. ovog Ugovora.

Član 2.

Predmet donacije koju donator donira primaocu čini:

R. br.	Predmet donacije:	Količina donacije:	Vrijednost donacije
1.			

Ukupna vrijednost donacije navedene u prethodnom stavu člana 2. Iznosi _____ (konvertibilnih maraka 00/100) a ista će biti naznačena i na otpremnici koju izdaje Donator.

Član 3.

Donator/Primalac donacije se obavezuje preuzeti/dostaviti predmet naveden u članu 2. ovog ugovora na adresi sjedišta Donatora/Primoca.

- _____

Član 4.

Donator i Primalac će pečatom i potpisom odgovorne osobe ovjeriti Ugovor o donaciji i Otpremnicu te po jedan primjerak zadržati za sebe.

Član 5.

Svrha donacija navedene u članu 2. ovog Ugovora je pomoć primaocu donacije hrane, odnosno _____ koji djeluje s ciljem pripreme obroka za najugroženije.

Primalac donacije hrane se obavezuje predmet donacije proslijediti _____.

Član 6.

Nakon utroška donacije, a **najkasnije u roku od _____ od dana preuzimanja donacije hrane**, Primalac će sačiniti i dostaviti Izvještaj o raspodjeli donacije hrane.

U ovom slučaju izvještajem će se smatrati: fotografije sačinjene tokom prijema donacije kao i dalje distribucije.

Član 7.

Prilikom objavljivanja Donatora Primalac će precizno navesti učešće Donatora. Za svako drugo pominjanje Donatora mora se tražiti pismena dozvola od istog.

Primalac potpisom daje saglasnost za objavu slika i informacija o predmetu donacije na web stranicama i drugim sredstvima informisanja Donatora.

Član 8.

Donator donira predmet donacije primaocu donacije, te se shodno tome zabranjuje primaocu donacije doniranje iste nekoj drugoj organizaciji.

Član 9.

Na sva pitanja koja nisu regulisana ovim Ugovorom primjenjuje se važeći Zakon o obligacionim odnosima u FBiH/RS, dok se u slučaju spora koji se ne mogu riješiti sporazumno određuje nadležnim Općinski sud u Sarajevu/Banja Luci.

Član 10.

Ovaj Ugovor stupa na snagu danom njegovog potpisivanja, i sačinjen je u dva istovjetna primjerka od kojih Primalac zadržava jedan, a Donator drugi primjerak.

U ime Donatora:

U ime Primaoca:

M.P

Funkcija

M.P

Funkcija

